

Matti Luostarinen

Muistelmakirja - NYT

The way of my life

CLUSTERART.ORG

MUISTELMAKIRJA – NYT

The way of my life

MUISTELMAKIRJA - NYT

© 2021 Matti Luostarinen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-443-83

<https://www.clusterart.org>

Kansi: Vellu Luostarinen

Taitto: Outi Huhtala

Esipuhe

Punahehkuinen rauta taipui seppä Juho Valmarin alasimella ja vähä vähältä se alkoi muistuttaa kapean kirveen terää. Valmari oli jo kolmannessa polvessa seppiä sukua ja pojasta oli kasvamassa hänestäkin Luostarilan tilan arvostetuin aseitten ja työkalujen takaja Savossa ja Kallaveden rannoilla asuen. Nyt hän valmisti kirvestä veneen tekoon, jossa soutajien menestys perustui purjekunnan veneiden rakenteitten notkeuteen ja kestävyyyteen ankarassakin merenkäynnissä tai miesten mitellessä voimiaan. Mestarin työn alla oli tänään kirkkoveneeksi kutsuttu, jonka osakkaita olivat Luostarilan tilan talonpojat. Tila oli virallisesti perustettu P. R. Fabritiuksen vahvistamana vuonna 1793 ja sen ”Charta över Klostarisers Hapamäki By och Leppäwirta Sokn” oli kirkkoveneen rakentajille pyhä paperi, jota kuljetettiin mukana myös silloin, kun matkat suuntautuivat Euroopan ympäri aina Mustalle merelle saakka. Se kun kertoi mistä kulkijat olivat ja kaukaako saapuivat, millä asialla liikkui. Rikolliset ja rosvot oli erotettava heidätkin ja aina ei tiennyt millaisilla asioilla suuret viikinkiveneet maailman vesillä liikkui. Omat toki tunnettiin ja paljon liikuttii myös yhdessä.

Yli 3000 hehtaaria käsittänyt maatila maksoi veronsa ylläpitäen luostarilaitosta ja sen ponnistelua hyvinkin rauhanomaisissa merkeissä, mutta oli tarvittaessa toki valmis kohtaamaan myös myrskyt ja miesten miekat tuntevana tulisina yhteenottoina. Yhteisöä piti yllä myös kaskiviljelmät ja siellä mukana olivat myös naiset ja lapset. Kirkonmäelle taas soudettiin usein myös kilpaa ja silloin airoissa olivat parhaiden miesten rinnalla leikkisämmin myös puoliset ja peräpäässä itseoikeutetusti arvostetuimmat ja isäntä peränpitäjänä, Olli Luostarinen, nyt jo kolme kuudetta iältäänkin. Emäntänä Ollilla oli häntä viisi vuota nuorempi Reinikaisen suvun käsiensä taidosta tunnettu ja vähän pelättykin pirttihirnu suuren tilan hoitajana. Kirkonmäelle soudettiin muutaman kerran kesässä ja juhannuspyhinä pukeuduttiin parhaimpiin, joskin vaatteet vaihdettiin vasta rantauduttua. Kansallispuku oli yleisin juhlavaate ja kirkolla käytiin toki muutenkin kuin juhlapyhinä ja toripäivinä. Vene ja vesistöt olivat liki saaristona tunnetun maan tapa liikkua ja kalastella eikä jokaista saarta voinut toki linnoittakaan. Jopa kieli oli muuttunut vuosisatojen mittaan tunnus-televaksi, kielteisiä ilmaisuja välteltiin. Luonto oli kaikessa läsnä ja vesistö

yhdisti, ei toki erottanut saaria toisistaan. Savolainen heimo tunnettiin juuri kielestään, saamelaisten tapaan vahvasti luontoa matkivasta, onomatopoeettisesta ja diplomaattisesta tavasta ottaa selvää vieraankin ihmisen aikeista.

Nyt valmistuvaan veneeseen mahtui kolmekymmentä soutajaa ja tilaton väki saattoi lunastaa paikan veneestä osallistumalla purjekunnan ylläpitoon soutu-miehinä, tekemällä talollisille pieniä palveluksia tai ostamalla paikkansa pelkällä rahalla, marjoilla, voilla, kaloilla mutta toki myös olut kelpasi. Viinamäen pontikan keittäjä tunnettiin naapuripitäjissäkin. Miehet soutivat alusvaatteisillaan ja tuohikengät jaloissaan, paitahihasillaan, sarkahousuissa ja kirkkorantaan pyrittiin saapumaan hyvissä ajoin ennen jumalanpalveluksen alkua. Aikaa jäi myös turista kuulumiset sekä sopia alkukesän askareista, mutta myös suuremmista ponnisteluista tulevan suven aikana. Savolaiset tunnettiin taitavina kaskenpolttajina, mutta myös kauppamiehinä, Olli Luostarinen hyvän-tahtoisena isäntänä, oikeamielisenä mainittuna jo kolme vuotta kuudetta vuosikymmentä eläneenä kokeneena myös merenkävijänä, vain muutaman vuoden nuoremman emäntänsä kanssa tilan maita jo vuosikymmenet hoitaneena. Ei sen ikäiselle ihmiselle tässä maassa ja maailmassa mikään tullut enää yllätyksenä ja veneen tekijä oli erityisen arvostettu yhteisönsä jäsen ja nautti myös muiden arvostustakin, ei vähiten talon isännän ja emännän suunnalta.

Molemmat olivat tavanneet toisensa jo varhain lapsena, ja Reinikainen sukuna oli muuttunut Luostariseksi nyt erikoisella tavalla ennustaen tulevaa, vain kolmen sukupolven päästä ja yhtä monen sodan jälkeen tapahtuvia häitä. Mutta ennen sitä käytäisiin läpi sisällissota, talvisodaksi kutsuttu ja jatkosodaksi nimetty sekä kaksi maailmansotaakin. Omat nujakat olivat niiden rinnalla vähäisempiä, mutta eivät ensinkään merkityksettömiä viikinkimallisten veneitten ottaessa yhteen muussakin kuin kilvansoudussa. Iso Musta veneenä oli kolmekymmenen miehen soutuessa arvostettu purjekunnan vanhin vene ja tuttu näky muuallakin kuin Kallavedellä. Sen kanssa ei mielellään kilpailtu muuten kuin leikkimielellä ja silloinkin pieniä matkoja purjehtien.

Elämä oli ankaraa selviytymiskamppailua mutta myös kovaa työtä sekä ne katkaisseita harvoja juhlahetkiä. Tämän veneen rakentajat ja tilan omistajat tekivät merkittävän poikkeuksen juuri näiden pyhien tapahtumien ymmärtäjinä

ja olivat askel kohti kouluja, sosiaalihuoltoa, sairaanhoitoa, tiedettä ja taidetta, lukutaitoa ja sen ylläpitämää kirjallisuutta sekä luostarilaitosten ylikansallista yhteistä maailmankuvaa, pyhiä kieliä ja Isak Pihlmanin oppeja jo 1600-luvun Helsingin yliopistosta ja Maria Mykkäsen vanhempia Ståhlbergin suvun jäseninä. He ovat sukupuuni juurilla ja siis isovanhempiani. Isak oli pyhien kielten ja retoriikan professori Helsingin yliopistossa, ja häntä Ruotsin kuningas oli esittänyt myös Suomen piispaksikin. Isak tunsu suomalaiset liiankin hyvin eikä ollut erityisen innostunut tästä virasta. Sotaisina aikoina, nälkävuosina, perhe majaili Ruotsin puolella ja matkat Helsinkiin olivat työläitä. Oppineena miehenä hän rakasti aidosti verbaalisia leikkejä ja pyhien kielten kautta syntyvää kulttuuria. Kotikaupungissaan hänet tunnetaan toki vieläkin vuosisatojen jälkeen ja on saanut jopa muistolaatan asuntonsa seinään.

Täysin tuntematon ei ollut myöskään Olli juniorin vaimon äidin isä kapteeni Tavast Viipurista matkoineen Maaningan kartanolle Savoön, näitä matkoja usein tehden ja rakastuen siellä Isakin ja Ståhlbergien tyttäreiden. Syntynyt lapsi oli kuitenkin vihkimättömällä tavalla saatettu alkuun. Se oli tuolloin painava synti ja muistettiin siinä veneessä, jota Juho Valmari oli yhtenä avainhenkilönä nyt valmistelemassa. Mutta tulevaa hänkään ei uskomattomista taidoistaan huolimatta kyennyt ennustamaan.

Menneet ajat ja sen ihmiset sen sijaan tunnettiin hyvinkin laajalti Suomessa liikkuen, kuten Viipuri nyt kuuluikin tuntea ja Tavast sukuna. Hän ei voinut aavistaa, miten lähellä 1850-luku oli 1950-lukua ja se puolestaan vuotta 2020 tai 2050. Ketkä silloin syntyivät tai viettivät tasavuosisjuhliansa, ja miten muistaisivat nämä vuosikymmenet ja niiden lapset, tuona vuonna vainautuneet. Kuolema oli tuolloin kovin erilainen, jos oli syntymäkin, kuin mitä sata vuotta myöhemmin.

Kun muistelmia tehdään, jostakin ne on käynnistettävä ja nyt oli sellainen kevätkoittanut Luostarilan mailla. Runsas neljä sukupolvea myöhemmin ja samoilla seuduilla raivoaisi rutto, pahempi kuin ikinä maailmalla samaan aikaan tunnettuna ja koettuna yhteisenä ahdinkonamme. Virus lähti nyt Kiinasta, märkätorilta, ei sen ihmeellisemmästä paikasta ja myös tuona hetkenä, 1850-luvulla hyvin ymmärtäen miksi juuri sieltä.

Luostarilaitoksen lampuideoiksi kutsuttuja pidettiin idässä sen laitoksen ylläpitäjinä, jonka juuret olivat katolisen kirkon jakautuessa ja jo paljon ennen sitä tieteessä, jonka isänä mainittiin Turkissa sijaitseva kyläpaha jo ennen Platonia ja monia tieteemme isiä ja kirkkoisia elänyt Anaxagoras. Läntinen tiede ja kulttuuri, valuutta sekä myöhemmin kristinoppi ja sen jakautuminen kahtia, uskonpuhdistukset, kohtasivat toisensa näillä rajoilla pohjoisessa, jossa vedenjakaja jakoi vedet kahteen suuntaan, mutta raja syntyi myös miekalla piirtäen alkaen Pähkinäsaaren rauhan rajasta. Neuvostoliitosta ei toki puhuttu eikä juuri Yhdysvalloistakaan oman aikamme tapaan, mutta suuren meren takana oli muutakin kuin maailman loppu. Jo varhain keskiajalla parinkin suomalaisen tiedettiin hoitaneen rehtorin virkaa jopa Pariisin yliopistossa. Olkoonkin etteivät yliopistot aivan samoja laitoksia olleet kuin nykyisin. Rehtorit nyt johtajina ovat samanlaisia oli aika mikä tahansa.

Nämä savolaisten asuma-alueet sijaitsivat näillä rajamailla ja kuninkaat käyttivät liikkuvaa savolaista hyväkseen asuttaessaan itäistä osaa Ruotsia etenkin sen pohjoisten jokien suistoissa ja rannoilla maitaan kasketen. Toki metsäsuomalaisia oli etelässäkin ja on toki vieläkin.

Siinä missä itä ja länsi kohtasivat, kohtasivat myös kaksi erilaista kulttuuria ja luonnonmaantieteellinen vedenjakaja. Kreikkalainen ja roomalainen maailma, katolinen kirkko ja myöhemmin protestanttiset liikkeet ja Raamatun kääntäminen saksaksi ja Agricolan toimesta suomen kielelle olivat nerokkaita tekoja nekin. Niiden oivaltaminen on nyt omassa ymmärryksessämme, sanoissa, joilla ajattelemme, unemme näemme ja viestitämme, etenkin Savossa syntyen.

Syntyi luontoa matkiva, onomatopoeettinen, mutta myös samalla suvuton kieli sekä kansa, jonka tehtävä oli elää ikään kuin puskurina kahden kulttuurin välissä taiteillen. Moni piti tätä kieltä myös poliittisena kielenä ja savolaisia poikkeuksellisen taitavina poliitikoinakin. Eurooppalaisen EU-kauden alkaessa osana unionia savolaiset olivat alkuaikojen taitavia diplomaattejamme, karjalaiset kauppiaita, pohjalaiset taitavia käsistään ja hämäläiset kirjanpitäjinä, museaalisen maiseman ystäviä.

Savolaisten vahvuutena oli juuri kielteisten käsitteiden ja sanojen välttely, vihanpitoa varottiin, vieraaseen tutustuttiin hieman samoin kuin kuudennen

polven britit lordeinamme. Maantieteilijänä ja sosiologina, luontoa rakastavana biologina näihin ihmisiin oli helppo tutustua, matkusti sitten missä tahansa päin Suomea.

Näiden verbaalisten tekojen taustat ja tulokset me jo tunnemmekin, siinä missä oman luterilaisen luonteemme, kulttuurin, jossa vedenjakajalla asuneet olivat tiukoilla myös viikinkiveneessä ja myöhemmin hieman köykyisemmässä kirkkoveneessään. Tästä veneestä on vaiettu, siinä missä tuosta tilasta ja sen ylläpitäjästä, luostarilaitoksemme lampuoidesta.

Jos alat kirjoittaa muistelmiasi, ja unohdat, mistä olet saanut nimesi, miksi olet sitä mitä olet, mistä geenisi tulevat vain muutaman sukupolven takaa, silloin olet kiittämätön ja täysin sokea, etkä ymmärrä, kuinka et sinä itse tietäsi valinnut, vaan tie se oli, joka valitsi sinut. Et sinä vanhempiasi ja geenejäsi valinnut, et kieltäsi ja kulttuuria, et kouluttajiasi, tie sinut valitsi. Jos muuta väität, oman tiesi kulkijaksi ryhdyt, olet houkka ja kiittämätön typerys.

Sinulla on tehtävä, joka on vain sinun ja pienikin pohdinta historialla spekuloiden muuttaisi kaiken. Sellaiseen et kykene, eikä se ole tämän muistelmateoksen tarkoitus vähäisimmässäkään määrin. Tässä minua auttaa kirjoittajana jo kirjaamani teokset, osa tutkimuksia ja väitöskirjoiksi saakka vietyjäkin sekä satoina, tuhansina esseinä ja kirjoina myös julkaistutkin kirjoitukset, tieteeksi muutettu kieli.

Kieltäydyn siis muistelemasta ja jätän sen tehtävän sellaisille, joilla ei ole kirjoitettua ja jo historiaan jäänyttä dokumenttia tapahtuneista, tieteeksi saatettua, ja samalla niiden kautta siihen vaikuttaenkin, oman jälkensä jättäenkin. Vain puhumalla, kirjoitetulla sanalla, kuvilla ja musiikilla me voimme vaikuttaa tekojemme rinnalla, ja niiden siirtyminen tänään reaaliaikaisesti muiden käyttöön muuttaa maailmaa myös toisin kuin ennen omaa aikaamme.

Digiaika synnytti reaaliaikaisen maailman, maailmankuvamme muuttui paradigmaisella tavalla, ei vain jonkun teorian tai mallin muuttuessa, vaan koko vanha maailma oli vaihdettava uuteen, jäämättä puoliväliin, mediayhteiskunnan markkinoimaan hybridiin. Syntyi hybridiyhteiskunnan kouristelu, jossa korona pandemiana, viruksena pysäytti meidät hetkeksi pohtimaan myös

omaa tilaamme ja antamaan arvo toisellekin. Etenkin ikäihmisille mutta, näin koen, myös lapsille ja kouluillemme.

Elämme poikkeuksellista aikaa ja nyt covid-19 virus on sen aikamme suurin muuttaja. Niinpä minun tehtävänä, näin koen, on kertoa juuri tästä ajasta, ja pitäytyen vahvasti vuosissa 2020 ja nyt alkaneessa vuodessa 2021. Sukuni kohdalla edellinen tällainen vuosi oli juuri vuosi 1850. Olen kirjassani kutsunut tätä vuotta 2020 mielestäni kuvaavasti ”Pandemiasta taantumaa – luovan tuhon vuodeksi.” Ja edellistä vuosikymmentä sitäkin menetetyksi vuosikymmeneksi. Suomen täyttäessä sata vuotta, kirjoitin taas muistelmat, joissa mukana olivat kaikki aiemmin kirjoittamani sata kirjaa sekä lisäksi mm. kaikki keisarimme, kuninkaat ja presidentit.

Kirjan nimenä oli ”Finland’s big year – Suomi 100”. Niinpä en puutu siten enää niihin kirjoihin, ja kirjoituksiin, vaan pelkästään uudempaan, ei vielä kirjoiksi saatettuihin. Toki nuo kirjat on syytä mainita, kun samalla kirjoittaa omista muistelmistaan. Minulla kun ei juuri muuta muisteltavaa kirjailijana ja tutkijana voi olla, kuin juuri nuo kirjat ja opettajan työni, tutkijan ja tieteen tekijän monen kokemana tylsä arki sekä hiven niistä tuloksista, joihin noilla kirjoilla, tutkimuksella ja koulutuksella, on pyritty ja myös maata tai maailmaa omalta kohden ehkä myös muuttaenkin. Matkoja on toki paljon, mutta en nyt niistäkään ala kirjoittaa, ikään kuin turistina maailmaa kiertäneenä. Suomalaiset ovat maailmaa nähneet ja sen kokeneetkin. Televisio ja netti esittelee sitä kaiken aikaa.

Pyrin kertomaan jotain sellaista, josta voisi olla hyötyäkin, mieluiten kuitenkin sukuni tapaan yhdessä ja talkoilla, samaa venettä soutaen tai kaskea polttaen. Kirjoitustapa on hyvin savolainen sekin, muistuttaa Juhan Ahon lastuja. Hänen patsaansa ohi kuljin lapsena kouluun joka aamu liki takalleen vuosikymmenen, 1960-luvun. Mitäpä kerrottavaa siitä voisi jäädä? Työvuodet ja yliopistot, tutkimuslaitokset, akatemit, ketä ne kiinnostavat?

Kirkkomatka Hiidenniemestä kohti Kallaveden pintaa veneellä, jonka nimeksi oli annettu Hiidenniemen Iso Musta, oli vanhin Luostarilan purjekunnan veneistä. Matka kohti Kuopiota sujui riuskojen käsivarsien tahdittamana valiten soutupariksi voimiltaan tasaväkisiä miehiä. Vene oli juhannusjuhlan kunniaksi

purjekunnan vanhin ja valmistettu venemestarin silmien alla mallina vuosituhantinen osaaminen.

Kylkilankut olivat liki puolen metrin levyiset ja niin jykevää kuusilautaa varten tarvittiin tyveltään lähes metrin läpimittaisia runkoja. Ensimmäinen kevät kuului kuusilaudan hankintaan sekä etsien kaariin ja tukirakenteisiin luonnonkaarevaa mäntyä. Juurakot ja latvaoksat eivät tähän veneeseen kelvanneet. Köydet ja purjeet olivat nekin ammattimiesten, mutta joskus myös naisten työtä, siinä missä kalastukseen vaaditut välineet.

Puutavara hankittiin aina huolella tammi-helmikuussa. Pohjapuuksi kelvollisia väärajuurisista petäjiä Hiidenniemestä löytyi helposti. Tilan etelärajalla oli pelkkää harjurinnettä, josta löytyi ikikuusikkoja mutta etenkin mäntyjä haettiin pyhänä pidetyiltä kallioilta ja kivirakkojen metsistä päätilan eteläpuolelta.

Kyse ei ollut ensinkään hämäläisten mallisista torppareista ja kartanoista, ei alkuunkaan. Tässä on oltava tarkkana, kun vertaillaan maakuntia ja läänjämme toisiinsa. Tällä tilalla ei ollut todellakaan torppareita ja kartanossa herroja. Samaa talkooväkeä ja purjekuntaa, kaskenviljelijöitä, yhteisön jäseninä kasvaneita ihmisiä, suomalaisia.

Naulat, hankaimet, aironormustimet, aironkiskot ja keularenkaat takoi Juho Valmari omassa pajassaan. Se oli työtä, johon hän ei päästänyt muita kuin uskotuimmat apulaisensa ja oman poikansa. Hänen aseensa, liki miehen mitaiset miekat, tunnettiin toki ympäri niitä vesiä, joilla Iso Mustan tiedettiin vierailleen. Kolmenkymmenen miehen soudettava vene ja sen 60 aironpaikkaa, kuusi ihmistä rinnakkain istuen, oli komea näky Kalavettä halkoen. Se oli kauttaaltaan tervattu ja tilkitty tervariveellä, pituutta oli hyvinkin 40 metriä. Arjen raadannan jälkeen kirkkomatka oli tervetullutta vaihtelua ja etenkin nuorille veneessä matkaaville se oli miltei ainoa paikka tavata toisiaan kirkonmäellä ennen tanssilavoja.

Mutta nyt vietettiin juhannusta ja Jussin päivää, ei välitetty maailman tapahtumista ja taipingliikkeen kahinoista Kiinassa, babilaisuuden noususta ja kapiinoista Persiassa, Richard Wagnerin oopperan valmistumisesta Weimarissa, Kaliforniasta Yhdysvaltain uutena osavaltiona. Olkoonkin, että se kyllä

puhututti myös matkalla Kuopioon omasta kotirannasta lähtien ja vieläpä suurella joukolla siihen kauan valmistautuenkin. Se oli juhlava näky ja juhlapäivä.

Hans Nymanin kuolema mainittiin sekin kirkkoherrana ja kirjailijana, Samuel Adams demokraattipoliitikkona oli menehtynyt hänkin ja ruotsalainen Anders Afzelius lakia lukevana professorina, eikä aina pelkästään häntä surren. Kirkkoveneeksi mainittu oli valmistettu toki kaikkeen muuhun kuin pari kertaa vuodessa kirkolla käyden. Friedrich Gebleriä moni oli lukenut tutkimusmatkailijana ja hänen kuolemansa suretti suomalaisen viikinkiveneen rakentajia aidolla tavalla. Veneeseen mahtui myös runoilija, ja hänen surunsa kohteenaan oli nyt huhtikuussa kuollut William Wordsworth rinnan Johann Gottfield Schadowin kanssa preussilaisena kuvataiteilijana, veistäjänä, jonka vertaista ei montaa maailmalla tuohon aikaan tunnettu.

Surijoista aidointa sellaista osoittanut oli hiljaa surunsa kanssa ja varoi joutumasta pilkan kohteeksi muiden luetellessa omia vainajiaan, samaan aikaan kun vene kuljetti mukanaan myös kylän omaa vainajaakin, kuumetautiin kuollutta vanhusta. Arkku oli huolella peiteltä pellavakankaalla, sijoitettu peräpäähän, jossa istui myös tilan isäntä ja muita vanhempia miehiä. Matkan varrella laulettiin virsiä, hengellisiä lauluja, keitettiin kahvit ja syötiin eväitäkin, vaihdettiin kuulumisia.

Nyt ei ollut kiirettä eikä rehkitty kuten niin usein ja soutajien paikkojen kipeyydessä kilpasoudussa. Lyhyen matkan soutamisessa saattoi kehnompikin venekunta menestyä, mutta kun matkaa tuli useita peninkulmia, silloin Iso Mustan voittanutta ei varmasti näiltä vesiltä löytynyt. Kun liki puolensataa harjaantunutta soutajaa oli asialla, saatettiin soutaa kilpaa useita peninkulmia ja välittämättä edes missä oma ranta odotti.

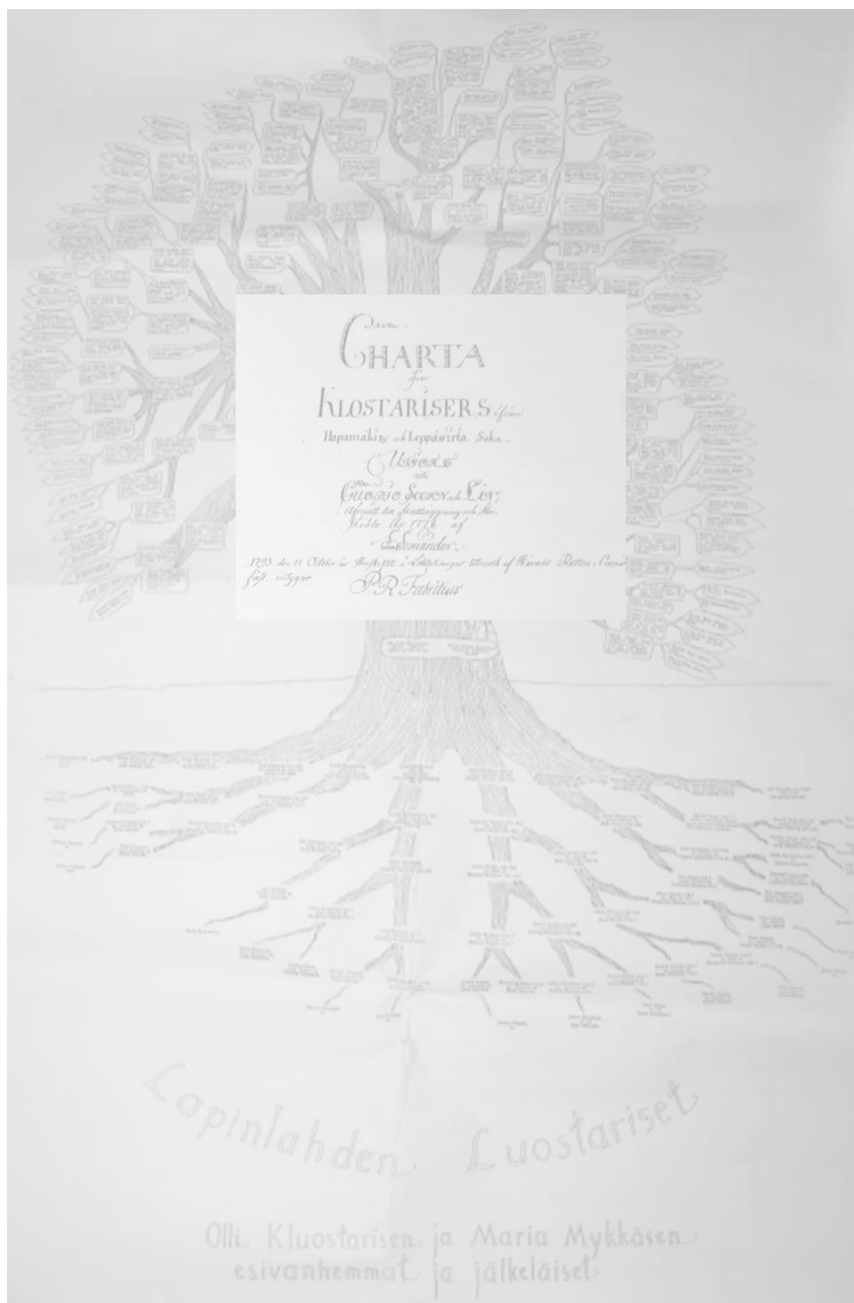
Kun veneestä oli saatu kulkeva, sen mittoja ja muotoja pyrittiin salaamaan ja varottiin tarkoin, etteivät kilpailijat kykenisi löytämään sen veistäjien salattuja taitoja. Veneiden luotettavuus oli myös myrskyssä ja merillä koulittu, vedettiin kotirannassa liki pyhin menoin telojen päälle, airot vietiin Hiidenniemen isännän taloon turvaan tai joku otti omansa mukanaan. Kun suurella joukolla lähdettiin matkaan, siitä kyllä levisi tieto kylille ja syrjäisimpäänkin torppaan, etenkin kun kyseessä oli markkinamatkat tai talkoot, muuttomatkojakin

tehtiin ja sitten olivat aivan erikseen nämä retket, joita vain valitut miehet suorittivat luostarilaitoksen uskottuina kohti pyhien miesten maata ja saaria.

Tässä Luostarilan tilan vanhin vene Iso Musta oli oma lukunsa matkalla kohti luostarilaitoksen lampuotien verorahojen avulla ylläpidettyä instituutiota, Valamon saarta Laatokalla. Se tuli muistaa ja ymmärtää myös vielä vuosisata myöhemmin syntyvienkin, luostarilaitokset ja niiden monikulttuurinen luonnekin.

Oli syytä muistaa ketkä syntyivät tuona vuonna ja ketkä nukkuivat pois, kuten norjalainen filologi Georg Svartrud, saksalainen kasvi- ja eläintieteilijä Friedrich Siegmund Voigt, ranskalainen runoilija Felix Arvers, saksalainen taloustieteilijä Johann von Thunen, itävaltalainen runoilija Nikolaus Lenau, suomalainen pappi ja kirjailija Carl Gustav Grönqvist, suomalainen säveltäjä ja runoilija August Engelberg ja monet muut vuosisata ennen omaa syntymääni kuolleet ja liki kaikkia heitä myös teksteissäni lainatenkin.

Kiitos heille ja etenkin Ison Mustan soutajille. He eivät voineet arvata, mikä heitä odotti tuona juhannuksena vuonna 1850. Paitsi he, jotka olivat veneen aikanaan valmistaneet ja olivat sitä nyt hautaamassa.

<u>JOHDANTO</u>	<u>19</u>
<u>ENSIMMÄINEN LUKU</u>	<u>31</u>
ISÄN JA ÄIDIN ANTAMAT EVÄÄT	31
KERTTU LUOSTARINEN 1919 - 2015	32
OLAVI LUOSTARINEN 1916 - 2009	35
KUINKA SIVISTÄÄ SUOMEA JA TEHDÄ SAMALLA MUISTELMAT?	46
<u>TOINEN LUKU</u>	<u>55</u>
UUDISRAIVAAJIEN AIKAA	55
PARADIGMAISEN MUUTOKSEN HETKI	68
ESIPUHE KIRJASTANI SATAVUOTIAS SUOMI	69
<u>KOLMAS LUKU</u>	<u>79</u>
PUOLUELAITOKSEN JA DEMOKRATIAN KRIISI JATKUU	79
SUKU ON PAHIN – OMA PEILIMME	82
SUOMESTA NÄHTY PAINAJAINEN	82
<u>NELJÄS LUKU</u>	<u>89</u>
TOINEN JOHDANTO MUISTELMILLENI – IDENTITEETIN PERUSTA OSANA MUISTELMIA	89
MUISTELMIEN LUONTI VAI NARRATIIVINEN KERTOMUS?	100
KILPAILUYHTEISKUNNAN SHAKKITARINA OSANA MUISTELMIA	106
ELÄMÄÄ HOLHOAVAN ÄIDIN HOIVASSA - ”ALMA MATER” MUISTELMISSANI	118
<u>VIIDES LUKU</u>	<u>120</u>
NIMENSÄ NÄKÖINEN IHMINEN – IHMISEN IDENTITEETIN KUVAUS	120
ENSIMMÄINEN ESIMERKKI: KUNTA YHTEISÖNÄ JA SUKUPUOLIROOLIT	120
TOINEN ESIMERKKI: NIMI SUKUPUOLIROOLINA - HYVÄÄ MATIN PÄIVÄÄ	125
KOLMAS ESIMERKKI: MATIN PÄIVÄN VALTUUSTOALOITE FORSSASSA	127

YHTEENVETO EDELLISISTÄ: SOPEUTUMINEN SUOMALASEEN MAAILMANKUVAAN JA ELÄMÄNLAATUUN	131
KIRKKOMATKA	136
IHMINEN ON SOPEUTUVA LAJI	141
KUUEDE LUKU	145
YKSILÖN OSA YHTEISÖSSÄÄN	145
ESIMERKKI YKSI: MITEN KUNTAMME SELVIÄVÄT PANDEMIASTA?	145
ESIMERKKI KAKSI: KIINALAINEN AIVASTUS	148
ESIMERKKI KOLME: KAAOSTEORIA JA SATTUMA?	151
ESIMERKKI NELJÄ: NARRAATIOIT JA 1980-LUVUN MURROS, 1990-LUVUN LAMA	153
PANDEMIA PANI NARRATIIVISET KERTOMUKSET NURKKAAN	157
AIKAMME TÄRKEIN ILMIÖ – NARRATIO	157
SEITSEMÄS LUKU	166
VISIONÄÄRIN ARKEA	166
ONKO HELSINKI PÄÄKAUPUNKINA PARAS MAHDOLLINEN?	166
KESKI-IÄN KRIISI KÄYNNISTYY	175
KYSYMYKSIÄ, JOIHIN EI OLE VASTAUKSIA - MITÄ ON OLLA TUKIJANA JA OPETTAJANA?	185
YKSILÖ OSANA YHTEISÖÄÄN	194
HYBRIDIYHTEISKUNNAN KOURISTELUA	194
IKÄÄNTYMISEN TUOMA VIISAUS JA VAIVAT	200
YHDEN ASIA ONNETTOMAT TUNARIT	200
KAHDEKSAS LUKU	207
PALUU JUURILLEEN	207
SUUREN IKÄLUOKAN NAAMAKIRJAN JÄSENEÄ	209
VASTAUKSIA FACEBOOKIN YSTÄVILLEN	209
MAANTIETEELLE EMME VOI MITÄÄN - VASTAUKSIA SOSIAALISEN MEDIAN SIVUILLENI	213
TIEDON TULKINTA JA STRUKTURALISMI	222
OUNASJOELTA JA SOMPIOSTA TAKAISIN IJOELLE	225
IKÄÄNTYMISEN TUOMIA IKUISIA OPPEJAMME KORONAVUOTTA ELÄEN	228

JOKIOHJELMISTA KOHTI UUSIA HAASTEITA	232
POHJOIS-KARJALAN KAUTTA HÄMEESEEN	238
KOSKISODISTA GLOBAALIIN PANDEMIAAN	241
YHDEKSÄS LUKU	247
PALUU MAASEUDULLE JA SOSIOLOGIAAN SEKÄ TALOUSMAANTIEESEEEN	247
VUOSITUHANNEN VAIHTUMINEN	247
KATEUS VIE KALATKIN JÄRVESTÄ	250
MIHIN KÄYTÄT AIKASI?	255
KYMMENES LUKU	258
KOLMEEN KAUTEEN JAKAUTUNUT ELINKAARI	258
MISTÄ YHTEISKUNNAN JAKAUTUMINEN SYNTYY	259
PUUTARHAUNELMIA JA ALUETALOUTTA - TOINEN VÄITÖSKIRJA	267
LÄNSIMEDIAN KOURISTELUN JÄLKIAALTOJA	269
YHDESTOISTA LUKU	272
RAJOJA RAVISTELEVA AIKAMME	272
KALASTUS JA PUUTARHA, LUONTO, OVAT TIETEEN TEON YDINTÄ	281
PANDEMIA PANI MEIDÄT SEINÄÄ VASTEN	281
SOSIAALINEN PÄÄOMA ON PÄÄOMISTAMME TÄRKEIN	283
KAHDESTOISTA LUKU	302
ARVOT JA NORMIT PUNTARISSA	302
MEDIAYHTEISKUNNAN TOLKUTON LIIOITTELU	310
KORONA-AIKA LISÄSI AGGRESSIOITAMME JA TURHAUMIA	315
MEDIAYHTEISKUNNAN MIKKELINPÄIVÄ JA VANHUSTEN VIIKKO	320
ONKO SUOMI USA:N ITÄISIN OSAVALTIO	323

KOLMASTOISTA LUKU	327
YKSI JUTTU YLTSE MUIDEN	327
NORMIELÄMÄÄ JA UUTTA NORMAALIA	335
HYVÄÄ MIESTEN PÄIVÄÄ	339
HAVING, LOVING, BEING	342
IKIVANHOJA VIISAUKSIA POLIITIKOLLE	344
NELJÄSTOISTA LUKU	347
MISSÄ LUURAAVAT MAANTIETEEN TOHTORIT?	347
TOISTUVAT TSUNAMIT	352
NYT PISTÄÄ SILMÄÄN	354
MURROSKULTTUURIN UHRIT	360
MAASEUTU- JA KAUPUNKIPOLITIIKAN REFORMI	362
VIIDESTOISTA LUKU	363
LOPPUYHTEENVETO	363
AVAINKÄSITTEITÄ BLOGIENI LUKIJOILLE	363
KAKSI PRESIDENTILLISTÄ PUHETTA	365
IHMINEN ON ITSENSÄ PAHIN VIHOLLINEN	368
ELÄMÄÄ SUUREMPI TARINA	374
MIKÄ VAIVAA MAASEUDUN KEHITTÄJIÄ?	377
HYMYILEVÄ APOLLO	380
EPILOGI 1	381
LÄHDEKIRJAT JA TUTKIMUKSET	381
EPILOGI 2	391
ISO MUSTA	391

Elämä on hauen laulua. Lapsuudessa lausumistani runoista moni liittyi luontoon. Yhteen tunnetuimmista "Hauen lauluun", jouduin tutustumaan Oulun yliopiston Maantieteen laitoksen komeassa kirjastossamme. Aaro Hellaakosken tuotanto juuri maantieteilijänä, ei niinkään runoilijana kuin tiedemiehenä ja opettajana, kiehtoi rinnan vaikkapa Sakari Topeliuksen kanssa. Maamme kirja on ollut kauan luetuin maantieteen oppikirjamme saaden yli 50 painostakin. Suomalaiset rakastavat maantiedettä ja historiaa - mutta myös lyyristä kieltään, onomatopoeettista, monitieteistä pohdintaa. Hauen laulu toi mieleen luonnonkuvauksen moniulotteisimman tavan - samaan aikaan realistisen ja surrealistisen, kalan, linnun ja oravan hybridin, lapsena vaikeasti lausuttavan ja kaiken perinteisen samalla kyseenalaistavana. Se oli runo vapauden rytmistä, lapselle rakkaan kalan ja linnun asetelmasta runoilevana aikuisena, Väinämöinen Orfeustaan hakevana, luonnonlait kumoavana hämmennyksenä.

Kosteasta kodostaan, nous hauki puuhun laulamaan.
Kun puhki pilvien harmajain, jo himersi päivän kajo
Ja järvellä heräsi nauravain lainehitten ajo.
Nous hauki kuusen latvukseen, punaista käpyä purrakseen.
Lie nähnyt kuullut haistanut, tai kävyn päästä maistanut
sen aamun kasteenkostean loiston sanomattoman.
Kun aukoellen luista suutaan, longotellen leukaluutaan
Niin villin-raskaan se virren veti, että vaikenen linnut heti

9 789528 044383

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi